

Studiecentrum voor Militair Recht en
Oorlogsrecht

**De conflicten tussen het Belgisch recht
en het lokaal recht**

**Status of Forces
&
Strafrechtsmacht**

Kol dr. Joop Voetelink

Brussel, 26 maart 2013

jed.voetelink@nlda.nl

Sharjah/Minhad (VAR)

Beperkingen en termen

**Bij Status of Forces stel ik *strafrechts-*
macht centraal:**

t.a.v. militairen;

met instemming verblijfsstaat;

geen krijgstucht.

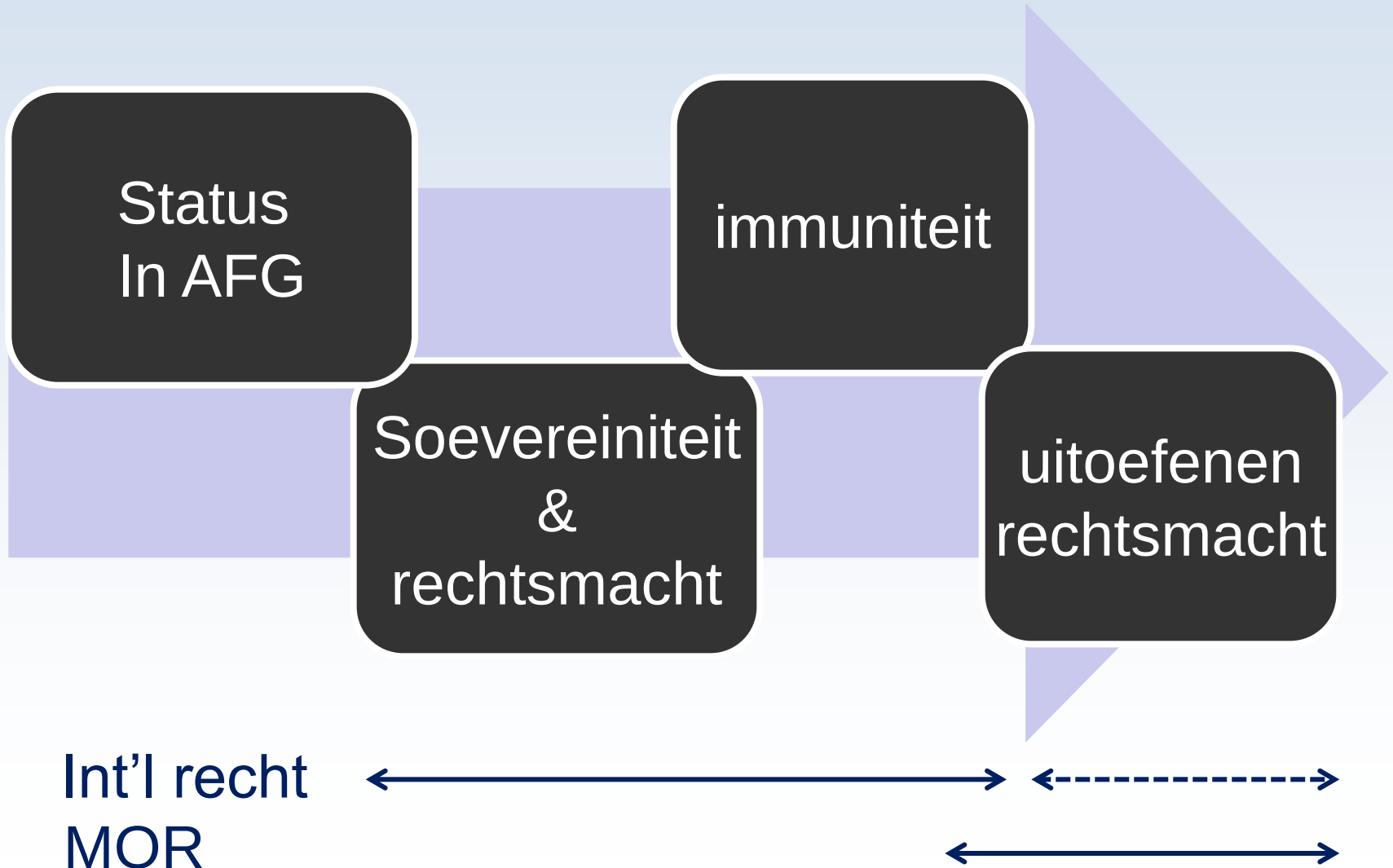
Zendstaat v. gaststaat/verblijfsstaat

Status of U.S. & NATO Forces

after the Inteqal

Wat ga ik bespreken?

Internationaal & nationaal recht

**eigen staat &
(derde staat)**

**op basis van
het recht**

+

**in overeen-
stemming met
het recht**

Militair optreden

‘Lawfare’

“The strategy of using -or misusing- law as a substitute for traditional military means to achieve an operational objective”

Charles J. Dunlap, Jr., ‘Lawfare Today’,
Yale Journal of International Affairs 2008,
p. 146.

'Gaza Flottielje'

WAT IS MOR?

Juridische aspecten rond militaire ops ...

- ... die (deels) met elkaar samenhangen
- ... en worden toegepast
- ... door de cdt en zijn staf
- ... in planning & uitvoering van de missie.

Grondbeginselen:

o.a. behoud van moreel, beveiliging, concentratie, doelgerichtheid, economisch gebruik van middelen, eenheid van inspanning, eenvoud, flexibiliteit en voortzettingsvermogen

Internationaal

**op basis van
het recht**

&

nationaal recht

**in overeen-
stemming met
het recht**

Militair optreden

WAT IS MOR?

Juridische aspecten rond militaire ops ...

... die met elkaar samenhangen
... en worden toegepast
....door de cdt en zijn staf
....in planning & uitvoering van de missie.

OPS

2 richtingsverkeer

Recht

Waar ben ik:

Status
in AFG

immuniteit

Soevereiniteit
&
rechtsmacht

uitoefenen
rechtsmacht

Status of Forces in AFG

U.S. *Exchange of notes:*

A&T status + autorisatie “.... to exercise criminal jurisdiction over U.S. personnel”.

ISAF *Annex bij MTA, later Exchange of notes:*

“...ISAF .... personnel, will ... be ... subject to the exclusive jurisdiction of their respective national elements”.

Law of Visiting Forces

**Legal basis
foreign military
presence**

Host state consent

**Status of Forces
Agreement**

**‘Ius ad
praesentiam’**

**‘Ius in
praesentia’**

Law of Visiting Forces

**NAVO-verdrag
+
stationerings-
verdragen**

**Host state
consent**

**NATO-SOFA + aanv.
SOFA's**

**‘Ius ad
praesentiam’**

**‘Ius in
praesentia’**

Law of Visiting Forces

NATO:
Declaration on an
Enduring Partnership

U.S.:
Enduring Strategic
Partnership Agreement

**SOFA's AFG met U.S.
+ NAVO**

**'Ius ad
praesentiam'**

**'Ius in
praesentia'**

Waar ben ik

Status
in AFG

immunititeit

Soevereiniteit
&
rechtsmacht

uitoefenen
rechtsmacht

Soevereiniteit impliceert rechtsmacht:

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Rechtsmacht van een staat: in principe territoriaal

Staat A:

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Staat B:

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Rechtsmacht van een staat: in principe territoriaal

VS

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Afghanistan

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Rechtsmachtbeginselen:

territorialiteitsbeginsel

actief nationaliteitsbeginsel

passief personaliteitsbeginsel

beschermingsbeginsel

universaliteitsbeginsel

Rechtsmacht van een staat; extraterritoriale werking:

VS

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Afghanistan

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

VS

Afghanistan

Wetgevend

Wetgevend

Rechtsprekend

Rechtsprekend

Handhavend

Handhavend

Waar ben ik

Status
in AFG

Immunititeit

Soevereiniteit
&
rechtsmacht

uitoefenen
rechtsmacht

VS

Afghanistan

Wetgevend

Wetgevend

Rechtsprekend

Rechtsprekend

Handhavend

Handhavend

VS

Afghanistan

Wetgevend

Wetgevend

Rechtsprekend

Rechtsprekend

Handhavend

Handhavend

aanvang ambts-
vervulling

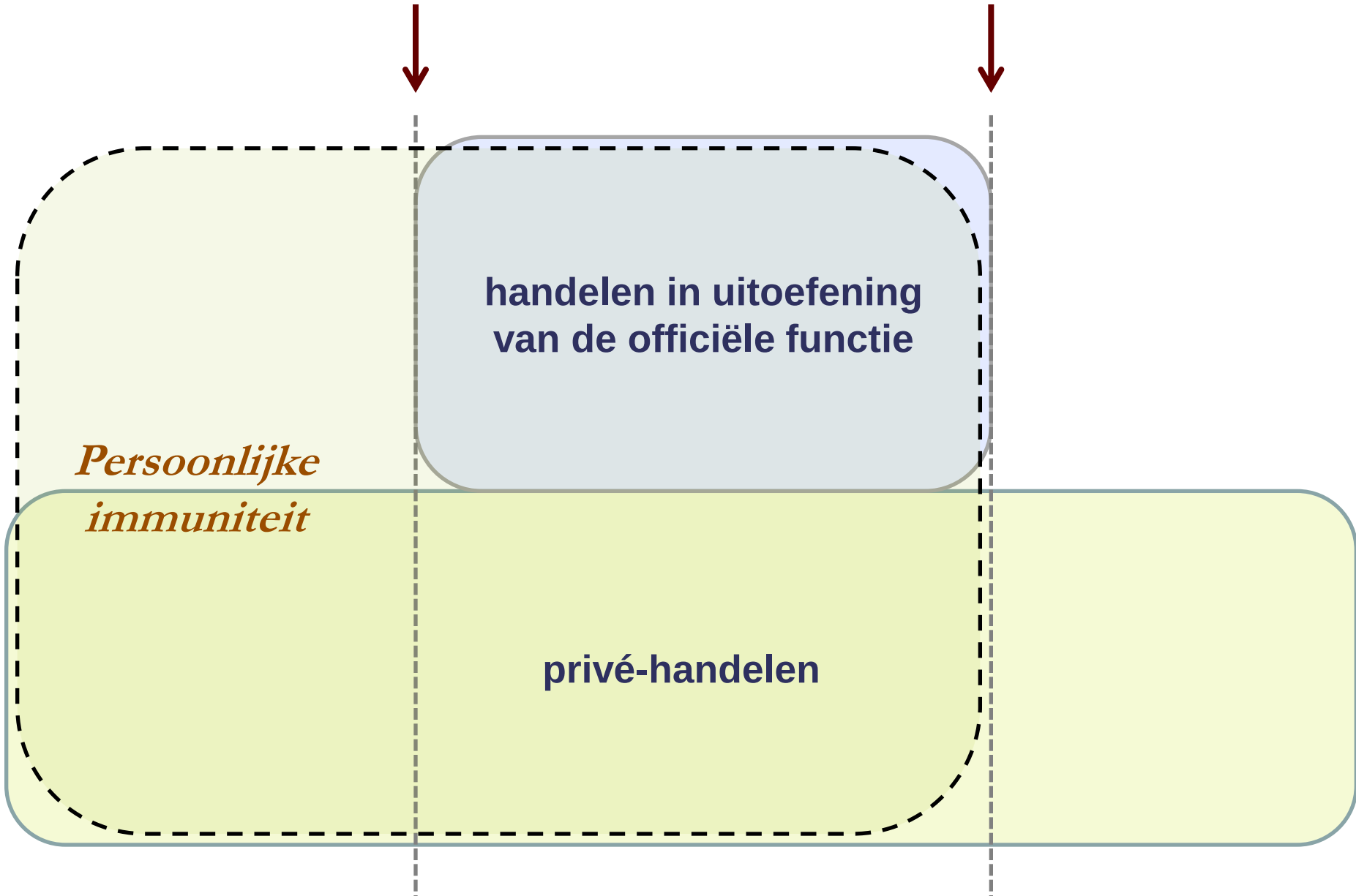
einde
ambtsvervulling

handelen in uitoefening
van de officiële functie

*Persoonlijke
immunititeit*

privé-handelen

aanvang ambts-
vervulling

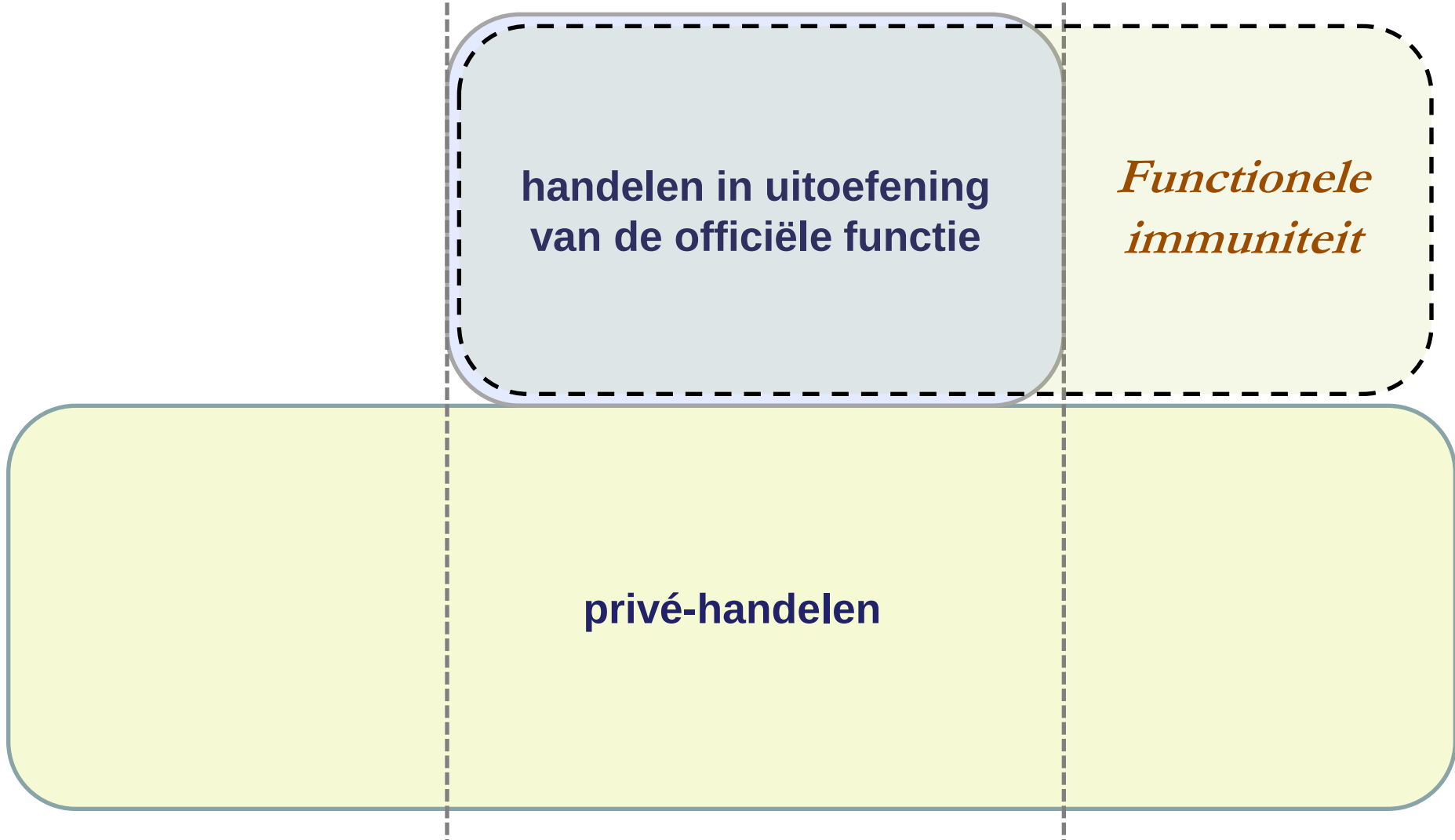
einde
ambtsvervulling

handelen in uitoefening
van de officiële functie

*Functionele
immunititeit*

privé-handelen

Functionele
immunititeit:

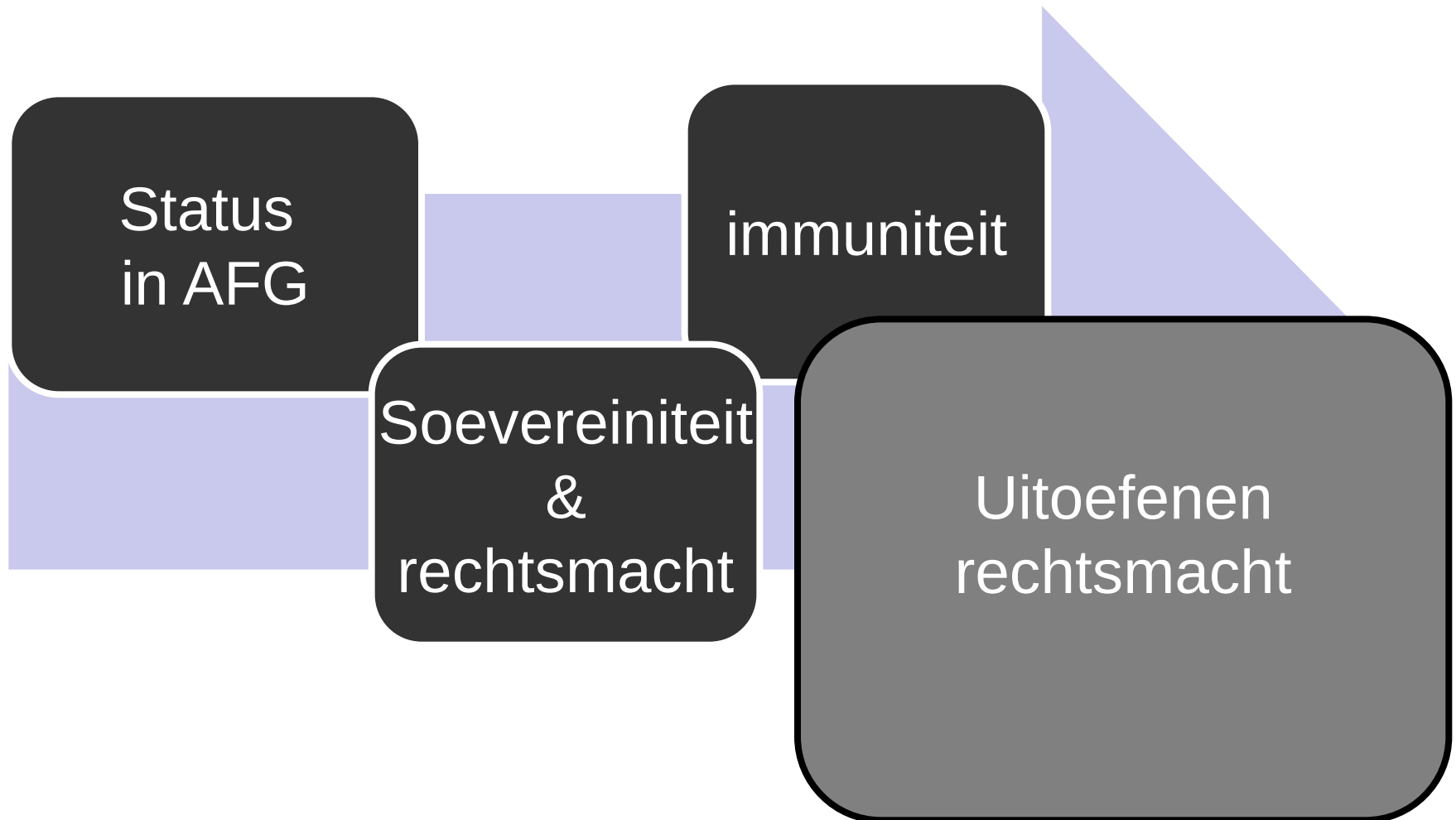
≠

Ik ben aardig overtuigd, maar .....

Hier ben ik; maar bent u er nog?

Status of Forces

Militair operationeelrechtelijke literatuur:

Nadruk op 'beschermingsfunctie':

Uit onbehagen of wantrouwen t.a.v. buitenlands rechtssysteem:

- systeem is 'anders'; wijkt af;
- systeem is onbekend;
- systeem functioneert niet (meer);
- bevooroordeeldheid.

Status of Forces

De ‘**beschermingsfunctie**’ past binnen grondbeginselen van militair optreden:
“**behoud van moreel**”

Als argument naar bevriende staat is het soms:
“**best pijnlijk!**”

Status of Forces

Het daadwerkelijk kunnen uitoefenen van strafrechtsmacht is vanuit MOR-perspectief belangrijker dan immuniteit:

Grondbeginselen van militair optreden:

‘Unity of effort’ > ‘unity of command’

Dit was dus immuniteit:

VS

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Afghanistan

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Exclusieve strafrechtelijke rechtsmacht

VS

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Afghanistan

Wetgevend

Rechtsprekend

Handhavend

Status of Forces in AFG

U.S. *Exchange of notes:*

A&T status + autorisatie “.... to exercise criminal jurisdiction over U.S. personnel”.

ISAF *Annex bij MTA, later Exchange of notes:*

“...ISAF .... personnel, will ... be ... subject to the exclusive jurisdiction of their respective national elements”.

Int'l militaire samenwerking

**Belangen van zendstaat en gaststaat zijn
meer in balans >**

'norm': systematiek van de NATO-SOFA

**Maar ook afhankelijk van:
machtsverhoudingen en
onderlinge belangen**

AFG na 2014?

‘Dynamic SOFA’

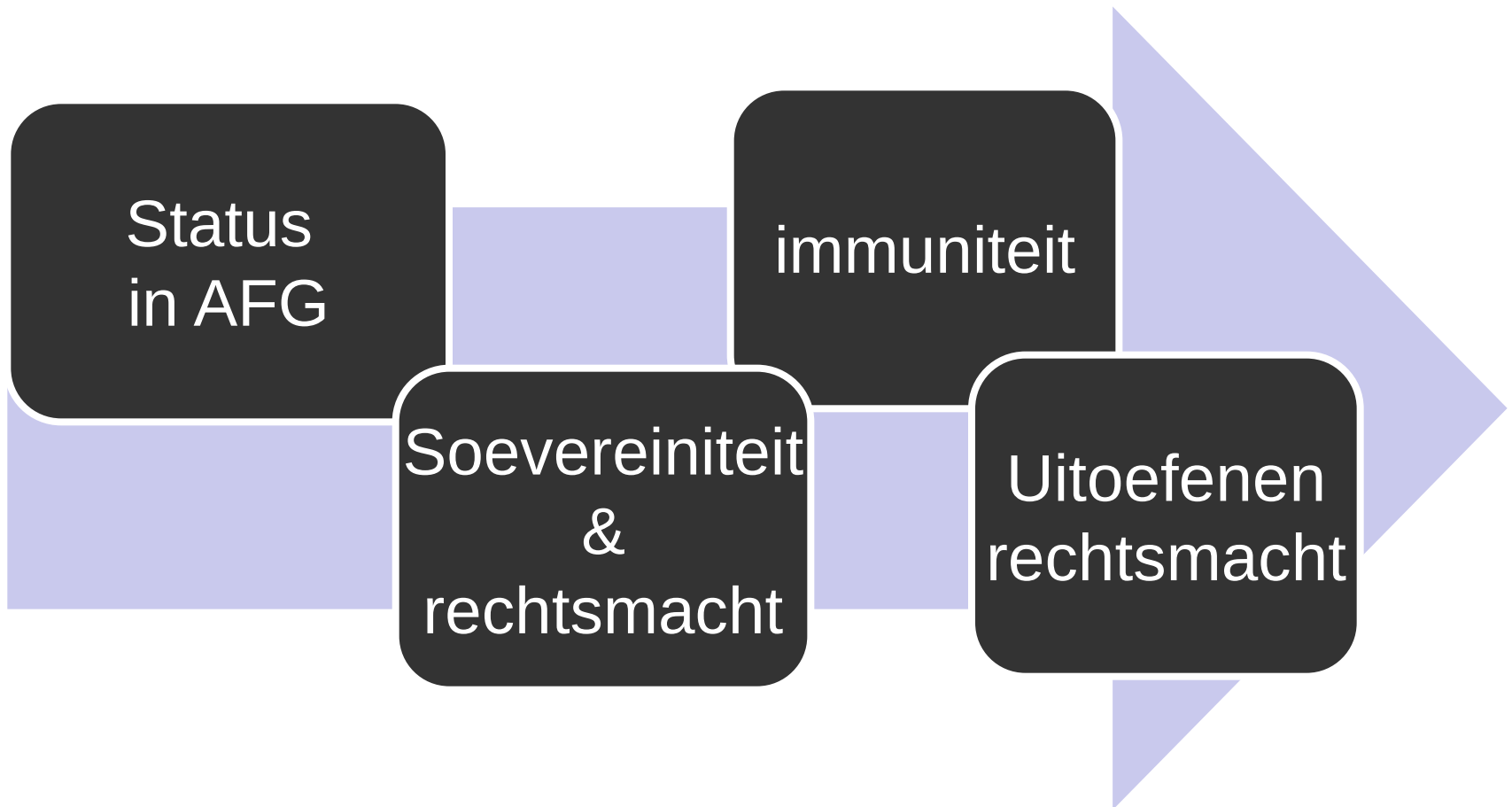
1. Onderscheid tussen taken van de militairen:

- gvt-missie: exclusieve rechtsmacht;
- trainingsmissie: NATO-SOFA constructie.

2. Gefaseerde invoering:

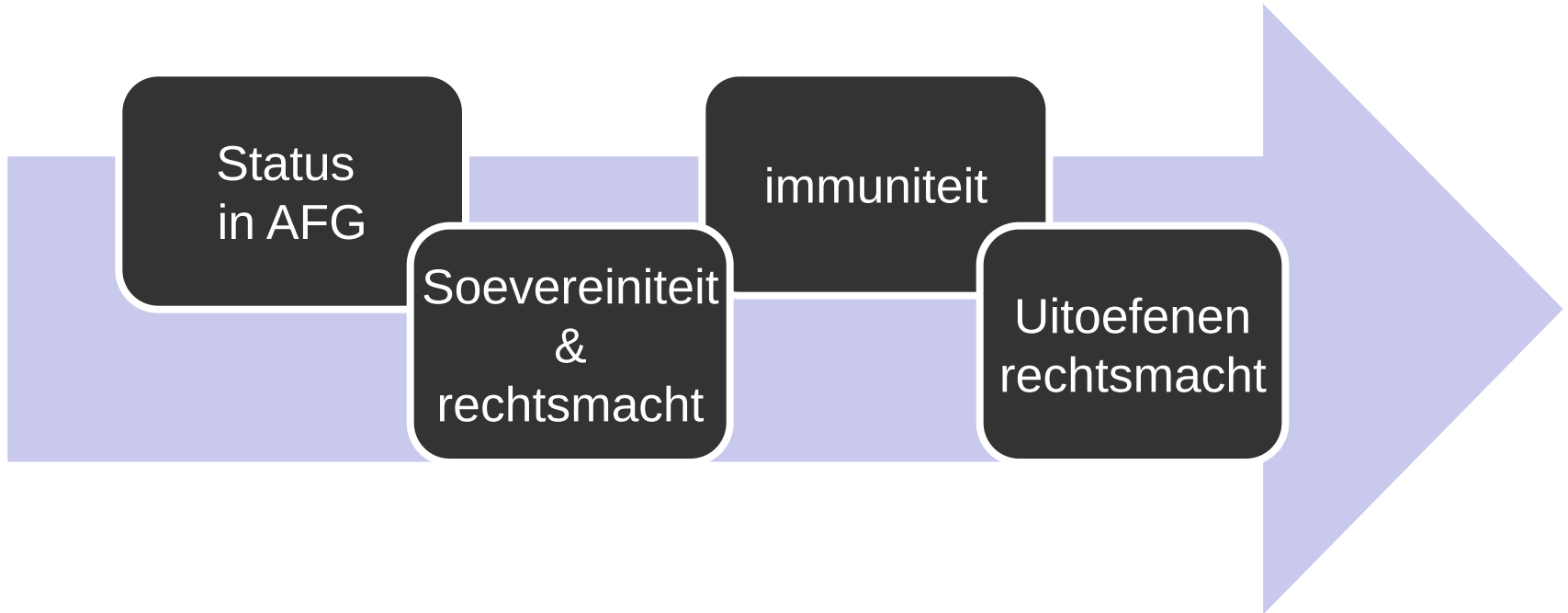
- aangewezen rechtbank cfm. eisen RoL-missie.

Behandelde zaken:

Afsluiting

**Heeft u nog vragen
of opmerkingen?**